

Lindude olukord Eesti põllumajandusmaastikul

Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika raames saavad põllumajandustootjad taotleda erinevaid toetusi, sh Eesti maaelu arengukava raames ka selliseid, mille eesmärk on hoida keskkonda. Nende eesmärkide saavutamist on vaja kuidagi hinnata. Linnud on ühed levinumad indikaatorliigid ning neid kasutatakse ka Eestis kahe keskkonnaga seotud toetuse hindamiseks: mahepõllumajandusliku tootmise toetus (MAHE) ja keskkonnasõbraliku majandamise toetus (KSM). Selleks kogutakse lindude andmeid 66 põllumajandusettevõtte maalidel Kesk- ja Lõuna-Eestis. Lisaks MAHE ja KSM toetusega aladele on seires ka alad, mis ei ole nende toetustega liitunud, kuid taotlevad ühtset pindalatoetust (ÜPT) – neile esitatavad nõuded on keskkonna osas leebemad.

Põllulindude andmeid kogutakse igal aastal perioodil aprilli lõpp kuni juuni keskele kolm korda. Loendused toimuvad varahommikul vahemikus kell 4-10. Selleks on igal alal välja valitud 1 km pikkune loendustransect, millest 50 m mõlemale poole keskjoont pannakse kirja kõik kuulud-nähtud linnud. Põhjalikumalt uuritakse pesitsevate, mitte ala vaid külastavate lindude andmeid. Loendustransectid asuvad haritavatel põldudel.

Aastatel 2010-2017 loendati seirealadel kokku 4315 pesitsevat põllulinnupaari 43 liigist. Kõige arvukamateks liikideks olid põldlõoke, kadakatäks, kiivitaja, sookiur, pruunselj-põõsalind, talvike, soo-roolind ja metskiur.

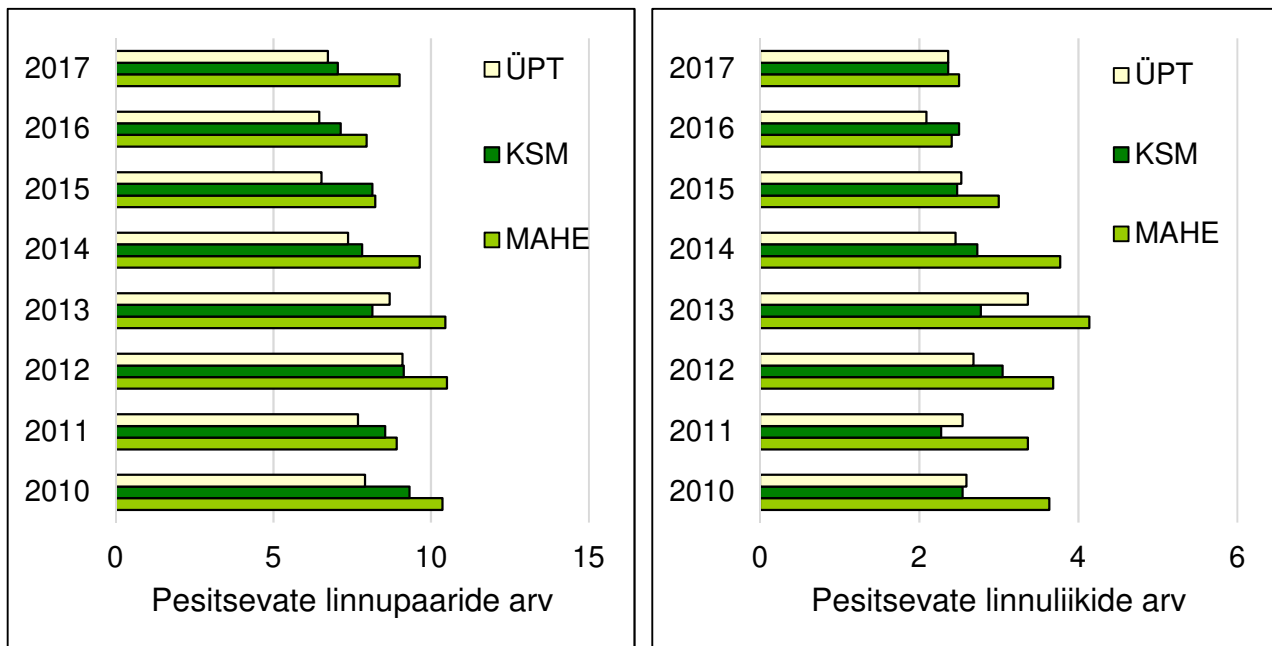
Foto: Arne Ader

Foto: Arne Ader

Selleks, et võrrelda põllulindude olukorda MAHE, KSM ja ÜPT aladel leiti iga toetustüübiga alade kohta keskmine pesitsevate linnupaaride ja liikide arv. Läbi aastate olid mõlemad MAHE aladel kõrgemad kui KSM ja ÜPT aladel. Viimastel aastatel on see vahe küll vähenenud, eriti pesitsevate liikide arvu osas. Loendusala kohta keskmiselt kohati kõige vähem pesitsevaid paare ja liike enamasti ÜPT aladel, kuid vahel ka KSM aladel. Seega ei ole KSM võrreldes ÜPT aladega niipalju keskkonnasõbralikum, et avalduks positiivne mõju põllulindudele. MAHE alade kõrgemate linnunäitajate üheks põhjuseks võib olla, et seal leidub rohkem toitu, kuna sünteetiliste taimekaitsevahendite kasutamine on keelatud. Lisaks esineb MAHE aladel rohkem rohumaid, mis on lindudele sageli meelepärasem elupaik kui muu põllukultuuride alune maa.

PÕLLUMAJANDUSUURINGUTE KESKUSE LÄBIVIIDAV EESTI MAAELU ARENGUKAVA 2014-2020
KESKKONNAGA SEOTUD TOETUSTE HINDAMINE

Viimastel aastatel on linnunäitajad kõigi toetustüüpidega aladel langenud. Põllulindude arvu vähenemisele viitab ka riikliku keskkonnaseire programmi raames läbiviidav haudelinnustiku punktloendus. Selle tulemusel leiti aastate 1983-2017 populatsiooniindeksite alusel stabiilse, kasvava ja kahaneva arvukusega liigid. Ilmneb, et seitse Eesti haudelinnustiku punktloenduse järgi mõõdukalt langeva trendiga põllulinnuliiki (põldlõoke, kadakatäks, sookiur, pruunselg-põõsalind, talvike, metskiur ja võsa-ritsiklind) olid Põllumajandusuuringute Keskuse koordineeritavas põllulinnuseires aastate jooksul kümne kõige arvukama liigi hulgas – seega, kui Eestis üldiselt on need liigid mõõdukalt langeva trendiga, on arusaadav, et see kajastub ka põllulindude seires. See viitab, et viimastel aastatel on põllulindude olukord olnud ebasoodne ja maaelu arengukava keskkonnaga seotud meetmed ei ole olnud piisavad nende negatiivsete muutuste ärahoidmiseks.

Huvi korral:

Foto: Arne Ader

- kontakteeru: eneli.viik@pmk.agri.ee
- loe põllulindude seirest lähemalt <http://pmk.agri.ee/mak/avaleht/> - Hindamisvaldkonnad – Elurikkus – Pesitsevate põllulindude liigirikkuse, arvukuse ja asustustiheduse uuringu kokkuvõtted
- loe riikliku keskkonnaseire programmi haudelinnustiku punktloendusest lähemalt <http://seire.keskkonnainfo.ee/>
- vaata trükist „Eesti levinumad põllulinnud“ <http://pmk.agri.ee/mak/avaleht/> - Artiklid ja trükised – Trükised – Eesti levinumad põllulinnud (2012)